

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Харківський національний автомобільно-дорожній університет
Університет Григорія Сковороди в Переяславі
Харківський національний економічний університет імені С. Кузнеця
Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України
Запорізький національний університет

*Тенденції та перспективи розвитку
економіки ХХІ століття очима
молоді*

МАТЕРІАЛИ

**X Міжвузівської студентської наукової конференції
(15 травня 2026 року, ХНПУ імені Г. С. Сковороди)
(електронне видання)**

Харків – 2026

УДК 330:340

Науковий редактор: О. Мельникова

Т33

Редакційна колегія:

Ірина ДЕНИСЕНКО – доктор філософських наук, професор, декан факультету соціально-гуманітарних наук і соціальних технологій Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Оксана ГАМОВА – доктор економічних наук, професор, в.о. завідувача кафедри міжнародної економіки, природних ресурсів та економіки міжнародного туризму Запорізького національного університету;

Олена ГРЕЧАНИК – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри менеджменту та економіки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Тетяна ГУЦАН – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри суспільно-економічних дисциплін і географії Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Валентина НЕСТЕРЕНКО – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри економіки і підприємництва Харківського національного автомобільно-дорожнього університету;

Юлія ОЛІЙНИК – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту та економіки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Вікторія СОЛЯР – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту та економіки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди.

*Рекомендовано редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
(протокол № 5 від 20 травня 2026 р.)*

Т 33 Тенденції та перспективи розвитку економіки ХХІ століття очима молоді: мат-ли Х Міжвуз. студ. наук. конф. (15 травня 2026 р., м. Харків) / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; за ред. О. Мельникової [Електронне видання]. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2026. 310 с.

У збірнику представлено матеріали Х Міжвузівської студентської наукової конференції, присвяченої Дню науки в Україні. Дослідження учасників конференції розкривають актуальні проблеми економічної теорії та практики, висвітлюють їх правове забезпечення. Розглянуто питання розвитку сучасної національної економіки в умовах глобалізації, процеси управління фінансово-господарською діяльністю суб'єктів господарювання, досліджено менеджмент і маркетинг як важливі каталізатори розвитку інноваційної економіки. Значну увагу дослідники приділяють аналізу гострих проблем функціонування економіки України в умовах військової агресії з боку РФ та перспективи її повоєнного відновлення.

© Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди, 2026

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1 «ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ»	9
Бондаренко Анна. РОЗВИТОК МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	9
Булавін Сергій. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ.....	13
Бурдун Яна, Бурма Вікторія. ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ.....	17
Ваврик Олег. БАНКІВСЬКА СИСТЕМА УКРАЇНИ ЯК ЧИННИК ЕКОНОМІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	20
Гендзілевська Марія. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНВЕСТУВАННЯ ТА МОЖЛИВОСТІ ЇХ ПРАКТИЧНОГО ЗАСТОСУВАННЯ МОЛОДДЮ.....	22
Даньшина Анна. DREAM ЯК СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ПУБЛІЧНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ.....	26
Демченко Микола. ОНЛАЙН-ТОРГІВЛЯ ЯК СКЛАДОВА ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ: ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....	30
Козін Даниїл. УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА ТА ЦИФРОВІЗАЦІЇ.....	32
Курченко Микита. МІЖНАРОДНА ФІНАНСОВА ДОПОМОГА УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ: ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ.....	36
Літвінов Євген. РОЗВИТОК ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ В УМОВАХ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ.....	39
Мізяк Марина. КРЕДИТНІ ПРОДУКТИ ДЛЯ МОЛОДІ: ПЕРЕВАГИ, РИЗИКИ ТА ПРАВИЛА БЕЗПЕЧНОГО КОРИСТУВАННЯ.....	42
Несвітайло Арт'юм. КРИПТОВАЛЮТИ: МОЖЛИВОСТІ ТА ЗАГРОЗИ ДЛЯ ПОЧАТКІВЦІВ.....	45
Осадчий Максим. ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ БІЗНЕС-МОДЕЛІ ПІДПРИЄМНИЦТВА У ВОДНОМУ ТРАНСПОРТІ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	48
Подзолкова Лілія. ВПЛИВ «ЗЕЛЕНОЇ» ЕКОНОМІКИ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ.....	51

Скоков Гліб. ТРАНСКОРДОННЕ ЕКОНОМІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ ТА РЕСПУБЛІКИ МОЛДОВА: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	55
Тараненко Олеся. ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	59
Тесалова Олександра. ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ ЯК ВІДПОВІДЬ НА ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ.....	63
Ткачов Євгеній. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПЕНСІЙНИХ СИСТЕМ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН: ЕКОНОМІЧНА ДОЦІЛЬНІСТЬ ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	67
Халілова Валерія. СВІТОВІ ЛОГІСТИЧНІ КРИЗИ ТА ЇХ ВІДЗЕРКАЛЕННЯ НА НАЦІОНАЛЬНОМУ РИНКУ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ.....	72
Чувайлова Людмила. РОЗВИТОК ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ.....	76
Шутяєв Олексій. РОЛЬ ІННОВАЦІЙ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	79
Ющук Ангеліна. ЦИФРОВІЗАЦІЯ ПЛАТІЖНИХ СИСТЕМ У ГЛОБАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ: ІНСТИТУЦІЙНІ, ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ НАСЛІДКИ.....	82
Бурдун Яна. ІНФЛЯЦІЙНІ ВИКЛИКИ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТОРГІВЛІ.....	86
Корнієнко Карина. РОЛЬ НЕДЕРЖВАНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ В ПЕНСІЙНІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ.....	88
Макковіч Анастасія. ПОРІВНЯННЯ ФІНАНСОВИХ СТРАТЕГІЙ СТУДЕНТІВ РІЗНИХ КРАЇН.....	93
Максименко Софія. ВПЛИВ ФІНАНСОВИХ МІФІВ НА ЕКОНОМІЧНУ ПОВЕДІНКУ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ.....	96
Остапенко Анастасія. ЦИФРОВІ ФІНАНСИ: МОЖЛИВОСТІ ТА РИЗИКИ ВИКОРИСТАННЯ МОБІЛЬНИХ БАНКІВСЬКИХ ДОДАТКІВ.....	99
Плотна Єлизавета. ПАСИВНИЙ ДОХІД: МІФ ЧИ РЕАЛЬНІСТЬ ДЛЯ МОЛОДІ.....	102
Рапота Діана. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КРЕДИТНОЇ ІСТОРІЇ В УКРАЇНІ.....	105
Шацький Артем. НЕДЕРЖАВНІ ПЕНСІЙНІ ФОНДИ УКРАЇНИ: ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ.....	108

СЕКЦІЯ 2. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА113

Андрієнко Данііл. УПРАВЛІННЯ РЕСУРСНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ЯК ОСНОВА ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ФІРМИ	113
Бакшесєв Богдан. ЕКОНОМІЧНА СТІЙКІСТЬ ТА ЛЮДИНОЦЕНТРИЧНЕ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМ ЗАКЛАДОМ: ВІД БАЛАНСУ ДО СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ	117
Берест Юлія. БАНКІВСЬКІ ІНСТРУМЕНТИ ЯК ЗАСІБ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМСТВ	120
Бритік Олексій. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ РИЗИКІВ В ДІЯЛЬНОСТІ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА	123
Ведерникова Марія. ФОРМУВАННЯ АНТИКРИЗОВОЇ СТРАТЕГІЇ АВТОТРАНСПОРТНОГО ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ УКРАЇНИ	125
Водолажська Дар'я. УПРАВЛІННЯ АСОРТИМЕНТНОЮ ПОЛІТИКОЮ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА ТА ШЛЯХИ ЇЇ ОПТИМІЗАЦІЇ	128
Волошина Марія. БАГАТОКРИТЕРІАЛЬНА АРХІТЕКТУРА ФІНАНСУВАННЯ ТА СТРАТЕГІЇ МАКСИМІЗАЦІЇ ВАРТОСТІ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ В УМОВАХ НОВОЇ ОСВІТНЬОЇ ПАРАДИГМИ	131
Волчков Володимир. НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ ФУНДАМЕНТ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ В УМОВАХ АВТОНОМІЇ	135
Гаймер Ростислав, Марченкова Софія. ОПТИМІЗАЦІЯ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВА ЯК УМОВА ПІДВИЩЕННЯ ЙОГО КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ	139
Гордієнко Тимур. САМООСВІТА ТА РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ НАВИЧОК ЯК КЛЮЧОВИЙ ФАКТОР ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ	142
Денисенко Марина. ЕКОНОМІЧНЕ ОБґРУНТУВАННЯ ОНОВЛЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ	144
Єгоров Андрій. ФРАНЧАЙЗИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ МАСШТАБУВАННЯ ТОРГОВЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ	148
Жидик-Будько Роман. РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ ІНВЕСТИЦІЙ У КРИЗОВИХ УМОВАХ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ ТА ІНСТРУМЕНТИ	152
Зозуля Артем. АНАЛІЗ МЕТОДИК ОЦІНКИ РІВНЯ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА	155

Ніколаєнко Артем. ФОРМУВАННЯ ЗБУТОВОЇ ПОЛІТИКИ ЯК ЕЛЕМЕНТА УПРАВЛІННЯ ЗБУТОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ОРГАНІЗАЦІЇ	159
Олексашенко Ярослав. ФІНАНСОВА САНАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАПОБІГАННЯ БАНКРУТСТВУ.....	163
Олійник Денис. РОЛЬ ЛОГІСТИКИ У СКОРОЧЕННІ ВИТРАТ АВТОТРАНСПОРТНОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	167
Осадчий Максим. УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВ ВОДНОГО ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНИХ БІЗНЕС-МОДЕЛЕЙ.....	169
Панченко Марина, Богдан Валерія. ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЛОГІСТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ ПІДПРИЄМСТВА НА ЗАСАДАХ КЛІЄНТООРІЄНТОВАНОГО УПРАВЛІННЯ.....	172
Пивовар Катерина. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ	176
Рубан Андрій. ВПЛИВ СИСТЕМИ ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ ПЕРСОНАЛУ АВТОТРАНСПОРТНОГО ПІДПРИЄМСТВА	178
Строкаліс Марія. ПРОЄКТНЕ УПРАВЛІННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТРАНСПОРТНИХ КОМПАНІЙ.....	180
Султанов Азіз. АСПЕКТИ МЕТОДИК ТА СТАНДАРТІВ УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ.....	182
Троян Андрій. УПРАВЛІННЯ ТОРГОВЕЛЬНОЮ НЕРУХОМІСТЮ: АЛЬТЕРНАТИВИ ОРЕНДИ ТА ВЛАСНОСТІ.....	186
Худяков Роман. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ АВТОТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	189
Червинський Ренат. УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	191
Чернявська Анастасія. МЕТОДИ РЕІНЖИНІРИНГУ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ	194
СЕКЦІЯ 3. МЕНЕДЖМЕНТ І МАРКЕТИНГ ЯК КАТАЛІЗАТОРИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ	198
Азаров Руслан. ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ МОТИВАЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВАХ АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ В УКРАЇНІ	198
Афанасьєв Даниїл, Склярова Олександра РОЗВИТОК УПРАВЛІНСЬКИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПЕРСОНАЛУ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА	200

Бондаренко Аня. ОСОБИСТИЙ БЮДЖЕТ СТУДЕНТА: ЕФЕКТИВНІ МОДЕЛІ ПЛАНУВАННЯ ДОХОДІВ І ВИТРАТ	203
Гарник Людмила. ВІДКРИТА НАУКА ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ МОНЕТИЗАЦІЇ КОНСАЛТИНГОВИХ ПОСЛУГ	206
Глухий Роман. СТРАТЕГІЧНІ ПІДХОДИ ДО СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ПЕРСОНАЛУ ОРГАНІЗАЦІЇ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	210
Гоголенко Юрій, Ковтун Станіслав, Халявіна Карина. АДАПТАЦІЯ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА ДО ВИКЛИКІВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ	214
Гріценко Денис. ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ ВЗАЄМОДІЇ З КЛІЄНТАМИ У СФЕРІ ТРАНСПОРТНИХ ПОСЛУГ	218
Данильченко Роман. МЕНЕДЖМЕНТ І МАРКЕТИНГ ЯК КАТАЛІЗАТОРИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ	222
Діхтяренко Катерина. АДАПТАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ТАЛАНТАМИ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ВОЄННОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ	225
Ісадкова Олександра. ЦИФРОВІ МАРКЕТПЛЕЙСИ ЯК ДРАЙВЕР ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ	229
Іваненко Лаура. ПЕРЕВАГИ В НЕДОЛІКИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ- HR СИСТЕМ	232
Ключко Єлизавета. ВПЛИВ ЦИФРОВОГО МАРКЕТИНГУ НА РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА	235
Константинова Аліса ДОСЛІДЖЕННЯ СКАРГ КЛІЄНТІВ БРЕНДУ GERUR	239
Крошко Альона, Шевченко Марина АНАЛІТИЧНЕ УПРАВЛІННЯ КЛІЄНТСЬКИМИ ВЗАЄМОВІДНОСИНАМИ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	242
Луїнін Пилип ЦИФРОВІЗАЦІЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ТАЛАНТАМИ ПІДПРИЄМСТВА	245
Магуріна Поліна КОРПОРАТИВНА КУЛЬТУРА ПІДПРИЄМСТВА ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	249
Мазур Олена, Орос Дар'я. ТРАНСФОРМАЦІЯ КАР'ЄРНИХ ТРАЄКТОРІЙ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	252
Мартиненко Віталій, Алексеєнко Юрій. СУЧАСНІ ШЛЯХИ ТА СПОСОБИ РОЗВИТКУ УПРАВЛІНСЬКИХ КОМПЕТЕНЦІЙ КЕРІВНИКІВ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ	256
Мельников Богдан. АНТИКРИЗОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ТА ІННОВАЦІЙНІ МАРКЕТИНГОВІ СТРАТЕГІЇ ФУТБОЛЬНИХ КЛУБІВ В УМОВАХ ВІЙНИ (на прикладі ФК «Шахтар»)	260

Мінова Марія. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ СТИЛІВ ЛІДЕРСТВА НА ЗАНЯТТЯХ З ХОРЕОГРАФІЇ.....	264
Ніколайчук-Ярова Альона. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ У ПРИВАТНІЙ ШКОЛІ: СУЧАСНІ УПРАВЛІНСЬКІ ПІДХОДИ.....	268
Попенко Максим, Оксененко Микола. АДАПТИВНЕ УПРАВЛІННЯ ЛОГІСТИЧНИМ СЕРВІСОМ ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА	271
Попова Олена, Абрамова Дар'я. ПЕРСОНАЛІЗОВАНИЙ МАРКЕТИНГ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ	274
Парфьонова Катерина. СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ТА ФІНАНСОВІ РІШЕННЯ: ВПЛИВ РЕКЛАМИ ТА БЛОГЕРІВ	277
Сахі Діана. ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБКА МАРКЕТИНГОВОЇ СТРАТЕГІЇ АВТОТРАНСПОРТНОГО ПІДПРИЄМСТВА	280
Скрипник Аліна. СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАРОБІТКУ	283
Стадник Катерина. МЕНЕДЖМЕНТ І МАРКЕТИНГ ІННОВАЦІЙ У БАНКІВСЬКОМУ БІЗНЕСІ ЯК ДРАЙВЕРИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	287
Суворова Поліна. ФІНАНСОВА ПОВЕДІНКА МОЛОДІ: ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ.....	290
Фатхутдінова Ольга, Юркіна Юлія. ПСИХОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ПЕРСОНАЛУ ЯК СКЛАДОВА СИСТЕМИ ОХОРОНИ ПРАЦІ ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	293
Фокіна Дар'я, Іщук Максим. МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОСТІ АВТОТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА.....	296
Чмуть Анастасія. ПСИХОЛОГІЯ ГРОШЕЙ: ВПЛИВ ЕМОЦІЙ НА ПРОЦЕС УХВАЛЕННЯ ФІНАНСОВИХ РІШЕНЬ	299
Чорноморець Вероніка. ПОВЕДІНКОВІ АСПЕКТИ ЗАОЩАДЖЕНЬ СЕРЕД МОЛОДІ	303
Швачко Ярослав. АКТУАЛЬНІ НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА	308

СЕКЦІЯ 1

«ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ»

Бондаренко Анна Сергіївна
ХНЕУ імені С. Кузнеця
ННІ економіки і права, ОП «Економіка підприємства»,
2 курс, група 6.02.051.060.24.1
Науковий керівник – доц., канд. економ. наук, доцент кафедри економіки
підприємства та організації бізнесу Ревенко О.В.

РОЗВИТОК МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Одним із важливих напрямів розвитку національної економіки є розвиток малого та середнього бізнесу. Не дивлячись на невелику масштабність їх діяльності, вони є фундаментом і основою ринкової економіки будь-якої країни. Головна їх перевага у тому, що вони пов'язані з усіма суб'єктами господарювання у загальній економічній системі. Одна з їх цілей полягає тому, щоб бути допоміжними підприємствами для великих промислових компаній. Такий взаємозв'язок робить розвиток країни більш динамічним та підсилює інтеграційні процеси між учасниками ринкових відносин [1, с. 21].

У сучасних умовах глобалізація є основною і найбільш актуальною проблемою, так як вона показує стан та розвиток економіки загалом. Досвідчені економісти та вчені розглядають глобалізаційні процеси як складні та вкрай суперечливі за своєю природою. Навіть зважаючи на доволі великий і список переваг даного явища, таких як економічне зростання, технологічний прогрес та спільне вирішення глобальних проблем, існує і ряд недоліків, куди входять поглиблення розриву між промислово розвиненими країнами та країнами, що розвиваються, загроза національному виробництву та навіть екологічні ризики, не кажучи про культурний та соціальний аспекти. Тобто для певних держав, територій, суб'єктів ринкових відносин глобалізація є позитивним та очікуваним

явищем, а для інших – скоріше негативним [2, с. 20].

Національні економіки багатьох країн все більше залежать від зовнішніх чинників, особливо коли спостерігається тенденція до розширення доступу до світового ринку та зниження бар'єрів в сфері торгівлі. Це дозволяє окремим підприємствам, зокрема малому та середньому бізнесу, виходити на міжнародні ринки та реалізовувати власну продукцію в та за межами своєї держави. Саме через це у світі поширюється і таке явище як цифровізація.

Як один з найбільш вагомих проявів глобалізації в контексті розвитку малого та середнього бізнесу можна визначити електронну комерцію. Її розвиток став можливим завдяки інформаційно-комунікативних технологіям (ІКТ), що є одним з найпотужніших рушіїв глобалізації [4, с. 111]. ІКТ являє собою низку методів, мереж, технічних засобів та комунікації, які поєднані в єдину систему, чия діяльність направлена на збір, обробку, зберігання та передавання інформації для підвищення ефективності роботи людей та компаній [3, с. 16].

З економічної точки зору, ІКТ стає фундаментом, у той час коли електронна комерція – будівлею. Е-комерція лише використовує інформаційно-комунікативні технології з метою отримання прибутку. Малий та середній бізнес оперують інструментами ІКТ для виходу на ринки, які раніше були їм недоступні. Онлайн платформи, маркетплейси або власні сайти дають компаніям можливість поширювати свій асортимент за кордоном і розвиватися без непідйомних фінансових витрат. Якщо раніше таке могли собі дозволити підприємства з великим капіталом, то зараз, завдяки глобалізації, це може зробити навіть крихітний бізнес з невеликим доходом. До позитивних наслідків глобалізації в контексті електронної комерції можна віднести і швидке поширення сучасних технологій. Цифровим маркетингом, соціальними мережами, електронними платіжними системами і рекламою користуються майже усі підприємства незалежно від їх розмірів, адже це суттєво скорочує витрати на ведення бізнесу, прискорює продаж товарів, створює постійний та надійний зв'язок з клієнтами і ефективніше приваблює інших потенційних покупців, дозволяючи їм ознайомитись детально з товаром навіть на відстані.

Отже з боку використання ІКТ та електронної комерції, глобалізація для малого та середнього бізнесу є позитивним явищем, що дозволяє їм розвиватися значно швидше, заробляти більше за рахунок більшої кількості доступних ринків, ефективніше притягувати до себе клієнтів за рахунок соціальних мереж та «трендів» і оптимізувати видатки, скорочуючи витрати на маркетинг, управління, доставку і поширення продукції.

Але, як було зазначено вище, глобалізація є суперечливою та має не тільки суттєві переваги, а ще й вагомні недоліки. Це явище для малого та середнього бізнесу хоч і дозволяє краще розвиватись та підвищувати загальну ефективність, проте створює і велику конкуренцію. Якщо раніше компанії конкурували між собою на внутрішньому ринку, то зараз, зі зростанням використання сучасних технологій, люди мають більше можливостей користуватись іноземними ринками товарів та послуг. Це примушує національні підприємства виборювати своє місце та більше вкладати в маркетинг для збільшення привабливості в очах клієнтів внутрішнього ринку. Також варто зазначити, що малому та середньому бізнесам не лише стає важче втримувати увагу покупців, а ще й доводиться конкурувати з транснаціональними корпораціями (ТНК) та іншими крупними компаніями. Порівняно з ними, підприємства малої та середньої ланки мають значно менші фінансові ресурси, що виливається у менш сучасне обладнання та повільніше введення нових технологій, що може негативно впливати на якість продукції відносно конкурентів. Крім того, ТНК найчастіше вже мають свій власний впізнаваний бренд, певні логотипи, дизайн, символіку та репутацію щодо якості товарів чи послуг, які несуть потужний меседж цільовій аудиторії. Це робить конкуренцію з ними вкрай складною, або вона на тривали роки перетворюється у неможливу.

Отже, з цього боку, глобалізація може і негативно впливати на малий та середній бізнес, адже розширення ринку працює не лише для підприємств, а й для клієнтів, що стають все більш вибагливими до якості, ціни та дизайну. Люди починають шукати або дешевший, або кращий товар, тож найчастіше вони знаходять його в іноземних компаніях. Така тенденція погано впливає на продажі

національних підприємств, що робить їх роботу складнішою, зважаючи на проблему їх невеликої доданої вартості. Основні ризики розвитку малого та середнього бізнесу в Україні в умовах глобалізації та з огляду на специфіку повоєнного відновлення пов'язані з посиленням конкуренції з боку міжнародних компаній, обмеженим доступом до фінансових ресурсів і нестабільністю валютного середовища. Вагомими залишаються інституційні проблеми, зокрема мінливість регуляторної політики та недостатній захист прав власності. Додатково зростають операційні ризики через порушення логістики, енергетичну нестабільність і дефіцит робочої сили.

У висновку можна сказати, що глобалізація є явищем, що стосується усіх учасників ринкових відносин. Для певних категорій малого та середнього бізнесу це може стати новою перспективою для розвитку та розширення, але у той же час для інших такі умови стають перепорою через сильну конкуренцію та брак фінансових коштів. Саме тому глобалізацію не можна виділити у окрему категорію «добре» чи «погано», її можна розглядати лише як комплексну тенденцію, що по різному впливає на кожен суб'єкт економіки.

Список використаних джерел:

1. Гнатенко, І. А. Моделювання сценаріїв стійкого розвитку підприємств в умовах глобалізації та діджиталізації: управлінський аспект. *Інвестиції: практика та досвід*, 2021, Вип. 16. С. 20-25. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2021.16.20>
2. Мишинська, К. В.; Уханова, І. О. НТП, як рушій розвитку малого та середнього бізнесу в умовах глобалізації. *«Житомирська політехніка»*. 2017. URL: <http://eztuir.ztu.edu.ua/123456789/7118> (дата звернення: 06.05.2026)
3. Гетманець О. П., Коробцова Д. В., Єжелей Ю. О. Глобалізація та міжнародна економіка: складність інтеграції ринків та економічні наслідки на рівні країн (український досвід). *Академічні візії*. 2023. № 20. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.8159428>
4. Тардаскіна Т. М., Стрельчук Є. М., Терешко Ю. В. Електронна комерція: Навчальний посібник, 2011. 244 с. URL: https://utek.uz.ua/wp-content/uploads/2024/09/ELEKTRONNA-KOMERTSIYA.pdf_1.pdf (дата звернення: 06.05.2026)